

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра журналістики

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Васильченко В'ячеслав Миколайович

«___» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗДОБУВАЧКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»

СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОЇ ТЕЛЕПЕРЕДАЧІ «ТІНЬ ВОГНЮ»

Виконавець: Жиденко Анастасія Володимирівна

Керівник: к. н. із соц. комунікацій

Кошак Олександр Михайлович

Нормоконтролер: канд. пед. наук

Остапчук Світлана Сергіївна

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ЯК ВТІЛЕННЯ ПРАВДИ ЖИТТЯ НА ТЕЛЕЕКРАНІ.....	7
1.1. Особливості створення якісного документального телеконтенту.....	7
1.2. Документалістика як важіль впливу на суспільство в умовах воєнного стану в Україні.....	15
1.3. Психологічні чинники формування емоцій у телеаудиторії.....	20
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОЇ ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ ТЕЛЕПЕРЕДАЧІ «ТІНЬ ВОГНЮ».....	25
2.1. Порівняльний аналіз документального телепроєкту Дмитра Комарова «Рік» та авторської телепередачі «Тінь вогню».....	25
2.2. Телебачення як засіб формування ціннісних переконань особистості.....	29
2.3. Розробка та впровадження інновацій в авторській документальній телепередачі «Тінь вогню» з метою впливу на емоції телеаудиторії.....	32
Висновки до розділу 2.....	40
ВИСНОВКИ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45
ДОДАТКИ.....	48

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

Скорочення	Розшифрування
ГУР	Головне управління розвідки
ЗМІ	Засоби масової інформації
ЗМК	Засоби масової комунікації
ЗСУ	Збройні сили України

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена сучасними тенденціями розвитку медіаіндустрії, яка постійно пропонує нові формати та жанри телевізійного контенту.

Документальні телепередачі відіграють провідну роль у сучасному розвитку національного медіапростору України через сильний емоційний вплив на аудиторію, сприяння формуванню гуманістичних цінностей, соціальної відповідальності, а також стимулювання пізнавального інтересу до психології людини. Саме телевізійний контент вимагає від журналістів креативного підходу та урахування психологічних особливостей аудиторії.

У процесі дослідження ми спирались на наукові роботи таких вчених, як І. Головська, Л. Наумова, Т. Подедворний, Д. Почепцова, В. Різун, О. Ромах, А. Червінчук та ін. [4; 13; 14; 15; 16; 17].

Особливості функціонування авторського документального телеконтенту в національному медіапросторі у своїх роботах досліджували Н. Букіна, А. Іващук, В. Коробко, О. Мельникова-Курганова, П. Фіннеран та ін. [11; 9; 26].

Мета дослідження полягає у розробці креативної концепції та створенні авторської телепередачі «Тінь вогню» з врахуванням емоційного впливу документального публіцистичного контенту на аудиторію для її розширення на базі суспільного телеканалу. Акцент – на розкритті авторської індивідуальності ведучої та вплив на емоційну складову сприйняття інформації телеаудиторією.

Для досягнення мети поставлено наступні **завдання**:

1. Визначити ключові аспекти, що впливають на телеглядачів при сприйнятті контенту воєнної тематики.
2. Створити концепцію та оригінальну структуру телепередачі, враховуючи виявлені особливості аудиторії.

3. Ідентифікувати стратегії та методи впровадження психологічно адаптованого контенту для досягнення оптимальної взаємодії з цільовою аудиторією.

4. Створити авторську документальну телепередачу «Тінь вогню» з кількох окремих частин і водночас взаємопов'язаних за тематикою.

5. Випробувати різноманітні форми та засоби впливу, спрямовані на емоційну реакцію глядачів, з метою вдосконалення якості та ефективності телепередачі.

Об'єкт дослідження – функціонування авторських документальних телепроектів в системі національного телемовлення.

Предметом дослідження є розгляд емоційного впливу документального публіцистичного контенту та його сприйняття аудиторією авторської телепередачі «Тінь вогню».

Методи дослідження. Для наукового обґрунтування даної теми використано метод порівняльного аналізу, що допоміг проаналізувати наукові праці, визначити трактування ряд дефініцій стосовно емоційного сприйняття телеглядачами документального публіцистичного контенту; системний аналіз, що ґрунтується на теоріях медіакомунікацій та психології сприйняття; а також методи контент-аналізу та семіотичного розгляду, спрямовані на структурний розгляд документального контенту і його авторської подачі, а також його вплив на психологічний стан аудиторії.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці авторської документальної телепередачі «Тінь вогню» з публіцистичним контентом на базі національного телебачення та популяризації даного проекту задля залучення широкої аудиторії до розкриття унікальних моментів, які враховують не лише технічні та творчі аспекти, але й психологічні особливості сприйняття глядачів під час створення документального медіаконтенту.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягають у вдосконаленні концепції створення авторських телепередач. Отримані висновки можуть послужити основою для розробки рекомендацій журналістам,

документалістам, продюсерам, індустрічним стейкхолдерам для врахування психологічних аспектів при плануванні та реалізації документальних телепроектів. Це допоможе підвищити ефективність та рейтинговий потенціал авторських передач, забезпечуючи їх кращу адаптацію до потреб та очікувань аудиторії.

Апробація результатів дослідження. Зміст і результати дослідження висвітлювалися на IX Міжнародній науково-практичній конференції «Теорія і практика сучасної науки та освіти» (Львів, 2023), III Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Russia-Ukraine War: Consequences for the World» (Дніпро, 2023) та на науково-практичній конференції «Актуальні питання сучасної науки: історія, теорія, практика» (Харків, 2023).

Публікації. Основні положення кваліфікаційної роботи було викладено в публікаціях:

- Жиденко А. В. Документальний медіаконтент як дієвий інструмент журналістської діяльності. Теорія і практика сучасної науки та освіти: Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції. Львів: Львівський науковий форум, 2023. С. 48-49.
- Жиденко А. В. Документалістика як важіль впливу журналістики на свідомість аудиторії. Нотатки сучасної науки: Електронний мультидисциплінарний науковий часопис. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2023. №10. С. 84.
- Жиденко А. В. Сучасна розслідувальна журналістика як ефективний інструмент протидії російській агресії. Russia-Ukraine War: Consequences for the World: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Internet Conference. Dnipro: WayScience, 2023. С. 57-58.

Структура й обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається з переліку умовних скорочень, вступу, 2 розділів (6 підрозділів), висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (31 джерело). Загальний обсяг роботи становить 67 сторінок, основний текст викладено на 41 сторінці.

РОЗДІЛ 1

ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ЯК ВТІЛЕННЯ ПРАВДИ ЖИТТЯ НА ТЕЛЕЕКРАНІ

1.1. Особливості створення якісного документального телеконтенту

З появою телебачення у ХХ сторіччі виникла необхідність дослідження феномену документалістики. Кожна історична подія має бути проаналізована, детально вивчена та підтверджена. Тому цей жанр телеконтенту набув значущості саме через необхідність якісного та чіткого ретранслявання подій та явищ світового рівня.

Художньо-естетичні властивості аудіовізуальних мистецтв у сучасному контексті суттєво впливають на формування культурного вектору, що стрімко переходить до масової культури, зокрема, через зростання впливу аудіовізуальної комунікації. Процеси у телевізійній документалістиці демонструють зміни у сприйнятті кордонів між реальністю і фантазією, інформацією та розвагою, спонукаючи до нових жанрових форм та стилів. Ця еволюція відображає ключові тенденції постмодерністської естетики, де характеристики мистецтва і масової культури взаємодіють у складних формах вираження.

Сучасне телевізійне мистецтво, особливо виражене у документальній формі, має тенденцію до розмиття жанрових меж, що є типовим для постмодерністських підходів. Тут намір створення нових виразних засобів і підвищення технічного рівня трансформують сприйняття реальності через телеекран, розширюючи можливості художньої та документальної інтерпретації. Існує прагнення поєднувати документальне та ігрове, інформацію та розвагу, що веде до створення нових телевізійних форматів та стилів з відмінними жанровими характеристиками.

Дослідники вказують на еволюцію телебачення, зокрема на зміни у сприйнятті жанрових відмінностей між документальним та художнім контентом. Це відбувається в контексті зростаючої комерціалізації та морфологічних схожостей з масовими культурними продуктами. В Україні, так само, як і в інших країнах пострадянського простору, спостерігається змішання документальних та розважальних форматів, де зростає популярність комерційних телевізійних проєктів, але у широкому розумінні соціальної та епатажної документалистики залишається невідчутною. Це відображає глибокі зміни у сприйнятті та використанні аудіовізуальних медіа в сучасному суспільстві [18, с. 202].

Батьком документалистики в кінематографі та журналістиці вважається Дж. Грірсон. Соціолог започаткував ідею «використання потенціалу кінематографа для спостереження за життям у новій формі мистецтва» [9, с. 31]. Його кіношедевр під назвою «Рибальські судна» відтворив повсякденне життя рибалок в Британії. Саме завдяки цьому глядачі змогли вперше побачити людину у процесі роботи. Це перетворилося у революційне відкриття, що стало поштовхом до взаємозв'язку журналістики та документалистики. На думку Дж. Грірсона, «документальне кіно є творчим трактуванням сучасної дійсності» [9, с. 32]. Тільки «реальний» актор та «справжні» сцени можуть більш точно відтворити атмосферу реального життя, ніж їх вигадані еквіваленти в інтерпретаціях сучасного світу.

Серед вчених й досі тривають суперечки щодо тлумачення поняття «документальний телеконтент». Сьогодні не існує чіткого визначення цього терміну, бо воно є багатогранним. Але якщо поєднати усі особливості певного жанру, то можна зазначити, що документальний телеконтент – це засіб відтворення реальних подій через об'єктивний авторський погляд, з метою критичного аналізу психологічного впливу на аудиторію.

Під час створення якісного документального телеконтенту слід враховувати такі критерії, як:

- унікальність;
- художність;

- реалістичність;
- науковість;
- побудова сюжету на портретних нарисах;
- вірогідність;
- фактологічна точність інформації;
- ефективна візуалізація матеріалу;
- конвергентність;
- суб'єктивність;
- глибоке розуміння досліджених подій.

Ключовими критеріями є створення сюжету, базованого на портретних нарисах та явище конвергентності в журналістському процесі. У документальному телеконтенті портретні нариси дозволяють глибше вивчати та розуміти особистості, створюючи більш відчутний та емоційний зв'язок із глядачем. Саме через це виникає можливість поглибленого вивчення теми та стимулювання зацікавленості аудиторії у перегляді телепередачі.

Слід зазначити про сутність конвергентності. Наразі у телевізійній документалістиці під час підготовки журналістського матеріалу важливим є поєднання різних жанрових особливостей та технічних прийомів. Як зазначає Т. Подедворний, конвергентність вказує на злиття різноманітних методів, виразних засобів та елементів, які раніше не були характерні для конкретного жанру [13, с. 59]. У екранній творчості конвергентні процеси розгортаються найінтенсивніше, що впливає не тільки на розвиток телебачення, але і на подальше розширення мистецької сфери в цілому.

Також важливим критерієм створення якісного документального телеконтенту є суб'єктивний відбиток автора на випущений продукт [9, с. 32]. Саме це додає унікальності, глибини та емоційної привабливості до матеріалу. Це дозволяє глядачам отримати не лише фактичну інформацію, але й відчутти зв'язок з автором, а також зрозуміти його точку зору та мотивацію за розкриттям певної теми. Авторський погляд може зробити контент запам'ятовуваним і цікавим для аудиторії, підсилюючи його вплив та ефективність.

Документальний телеконтент має розкривати тему громадського інтересу з професійної та етичної точки зору; бути поштовхом до виникнення громадської дискусії, що може призвести до потенційних змін у соціальній, політичній та культурній діяльності.

Документалістика стає дедалі більшою частиною медіаландшафту. Зараз журналістика розглядає роль документалістики в інформаційному середовищі суспільного життя. Документальні журналісти вважають, що ця сфера розвивається без внутрішніх стандартів і практик щодо точності, уникнення конфлікту інтересів, справедливості представництва чи інших етичних стандартів. Крім того, історично це поле дослідження не було якісно та критично розслідуваним з боку працівників засобів масової інформації (ЗМІ). Це означає, що галузі документалістики бракує підвищення обізнаності й заходів підзвітності, які взмозі забезпечити журналістика.

Спеціалісти медіасфери здатні зробити важливий внесок у прозорість та критичний аналіз як у сфері мистецтва, так і у сфері бізнесу, пов'язаного з документальним кіно та відео. Це важливо для громадськості, оскільки дозволяє розкривати недоліки та виконувати роль контролю за владою перед суспільством. Як відзначають В. Kovach та Т. Rosenstiel, провідні фахівці у журналістській галузі, у своїй культовій праці «The Elements of Journalism», журналістика спрямована на забезпечення громадян інформацією для їх вільного та самоврядного життя, що робить її невід'ємною складовою життєдіяльності суспільства [19].

Загалом доцільним є розглянути три найважливіші особливості документалістики за П. Ніксом, відомим режисером та документалістом.

По-перше, документальні фільми зосереджені на реальних людях і невігданих історіях. Для того, щоб задокументувати події нехудожньої історії необхідно мати повний обсяг інформації.

Документальний режисер не тільки виконує свою роботу, приїжджаючи та від'їжджаючи з місця події, але й відбирає найдраматичніші моменти історії для їх втілення у своєму фільмі. Тому, у документалістиці не є можливим

спотворення контексту реальності, використання чіткого сценарію та акторів, які виконують завчені жести.

За словами П. Нікса, який працював впродовж трьох років над фільмом «The Force», саме такий тривалий період роботи мав бути мінімальним та необхідним для створення правдивого портрету ситуації: відтворення процесу реформи поліції після кризи прав людини [28].

По-друге, не дарма документальні фільми називають вікном у правдивість історії за поглядом режисера. Результат телепродукту завжди залежить від авторського підходу та зосередженості на певному питанні. Для режисера ключовим було віднайти відповідь щодо того, як це бути поліцейським в Окленді. Це стало поштовхом до пошуку істини: режисер постійно вирушав у робочі обходи з поліцейськими, незважаючи на усі складні перепони. Тобто кожен автор історії ставить перед собою мету та намагається її досягнути будь-якими методами. Документальні фільми безсумнівно відображають перспективу режисера, але не за рахунок правди.

По-третє, основні способи виробництва документального телеконтенту зводяться до мінімалізму та натуральності. Тобто, не можна під час створення медіапродукту використовувати декорації або штучне освітлення. Головною причиною є те, що навіть без використання допоміжних засобів можна підійти творчо до того, що режисер має перед собою.

Зокрема, режисер під час зйомок фільму «The Force» вирішив додати до сцени у темній поліцейській машині трішки світла, використавши ноутбук поліцейського для посилення освітлення. Саме це стало його ключовим прийомом. Для створення свого фільму режисеру знадобилося всього дві людини: продюсер та редактор. Вони чудово увійшли в роль поліцейського, аналізуючи його повсякденну діяльність: відвідування зборів міської ради або ж реагування на надзвичайні ситуації. Усе це свідчить про те, що навіть команда з малою кількістю людей здатна створити кіношедевр [28].

Технологічні особливості ефективно впливають на жанр документальних фільмів та кіно, бо при створенні певного телеконтенту використовуються нові

можливості для монтажу та найсучасніше обладнання для зйомки. Також у процесі розробки оригінальних сюжетів важливим є демонстрація нелінійної драматургії. Фільммейкери часто залучають дрони для відтворення панорамних зображень.

Зазвичай телеаудиторія, переглядаючи певний документальний телеконтент, стає борцем за пошук істини. Тому журналістам важливо висвітлювати проблеми соціального характеру, викликаючи у глядачів ефект максимальної залученості. Зараз об'єктом дослідження є теми гендерної рівності та самоідентифікації.

Для ефективної демонстрації проблем сьогодення журналісти намагаються у своїх телематеріалах розкривати саме вищезазначені позиції. І якщо після побаченого у суспільстві виникає активна дискусія, то це означає, що створений контент був правильно структурований, використалися необхідні візуальні ефекти, які змогли повпливати на думки глядачів.

Слід зазначити, що саме журналістські розслідування допомагають створити дієвий медіаконтент. Наприклад, автори роботи «Кінодокументалістика в контексті сучасних тенденцій інформаційного світу» Н. Букіна та О. Єфіменко дослідили у своїй праці художньо-документальний фільм «Зодіак» режисера Девіда Фінчера. Науковці зазначили, що завдяки експериментальному підходу до реалізації сюжету (розслідуванню для встановлення особи відомого колись маніяка, який мав прізвисько Зодіак) вдалося спонукати поліцію повторно відкрити кримінальну справу [1].

У сучасному світі є доволі популярним фільмування подій на камери смартфонів, які можуть висвітлювати відзнятий матеріал на рівні професійних засобів для зйомки.

Хоча й простота подачі інформації високо цінується, під час створення документального телеконтенту також відіграють важливу роль й візуальні ефекти. Українські науковці О. Мельникова-Курганова, А. Іващук та Н. Букіна ґрунтовно проаналізували документальні фільми про авіаційно-космічну галузь

України, такі як «Збиті льотчики Росії», «Льотчики. Повернення» та «Володарі неба» [11].

У першому документальному телематеріалі Головного управління розвідки (ГУР) Міністерства оборони України автор А. Шевченко звертає увагу на події Другої світової війни, наголошує на героїзмі зенітників та українських пілотів, доносить до глядачів інформацію про бойові операції задля обізнаності громадян, а саме розповідає про систему протиповітряної оборони та ядерне роззброєння України. Цей медіаконтент здатен ефективно впливати на світогляд людини, бо акцентує увагу на коментарях від голови ГУР України К. Буданова та авіаексперта В. Романенка. Невід'ємним під час зображення героїв фільму є приховування їх обличчя, саме тому можна побачити лише ім'я або позивний пілота. Завдяки радіоперехопленням розмов окупантів, відеофіксації капультувань, наявності великої кількості карт та графіків автор демонструє достовірність створеного матеріалу.

У другому медіаконтенті представлено історії трьох екіпажів у складі льотчиків, які брали участь у захисті України від російських загарбників у 2014 році. У документальному фільмі розповідається про збиття гвинтокрила Мі-24, літака Ан-30 та Іл-76. Ефект максимальної залученості глядача у телесюжет на даному прикладі досягається, завдяки свідченням членів екіпажів. Українські військові постають перед нами героями, що попри трагічність ситуації готові сміливо захищати свою країну. Фільм спонукає глядачів до роздумів щодо важливості та необхідності роботи військової авіації. Автор ідеї – Д. Пономарьов.

Основною темою документального фільму «Володарі неба» є любов до Батьківщини та авіації. За основному взяті портретні інтерв'ю героїв, які мають понад 550 бойових вилетів та 650 знищених ворожих цілей. Візуальні ефекти, такі як кадри з літаками-бомбардувальниками, що розрізають небо на великій швидкості; аерозйомка та влучне вступне слово автора фільму М. Хотіленка надають кінострічці драматичності.

О. Мельникова-Курганова, А. Іващук та Н. Букіна зазначають, що саме динамічна розповідь з використанням героїчної або напруженої музики та звуків авіації глибоко впливають на сприйняття аудиторією подій у фільмах, сприяючи створенню ефекту присутності та утриманню уваги глядачів. Також у текстовій частині використовуються літературні засоби виразності, такі як іронія, гіпербола, епітети, метафори та порівняння. У документальних фільмах систематично відтворюється протистояння української авіації російській на території України через документування подій, використання відеоінтерв'ю, перехоплення радіосигналів тощо [11].

Під час створення документального телеконтенту найважливішим форматом подачі інформації є сторітелінг, бо саме це допомагає емоційно залучити та переконати аудиторію. За словами О. Васьківської, історії привабливіші, легше асоціюються з особистим досвідом, краще запам'ятовуються та сильніше впливають на поведінку, ніж правила або директиви [2, с. 280]. Застосування методів сторітелінгу в соціальній журналістиці стимулює інтерес аудиторії до соціальних питань, а також дає можливість сприйняти важливість суспільних проблем через життєву історію конкретної особи.

Сторітелінг у журналістиці – це розповсюдження інформації у формі історії. Саме телематеріал у певному форматі має найбільшу емоційну складову, бо здатен спонукати та змушувати людину виконувати певні дії. Історія має бути легкою для сприйняття, бути суміжною з інтересами та потребами суспільства, викликати зацікавленість аудиторії через унікальний авторський стиль та тон подачі інформації. Також найголовнішим є те, у який час та у якому місці певна історія знайде глядача.

Завдяки новим технологіям сучасний сторітелінг відрізняється від минулого. Тепер інформація краще структурована. Якщо історія описується у текстовій формі, то є поділ на невеликі блоки. Під час опису історії журналісти активно використовують мультимедійну візуалізацію, а саме відео- та

фотоматеріали, інфографіку та безліч мап. Усе це допомагає залишати аудиторію у напрузі до останнього слова.

Сторітелінг набув популярності у документалістиці через потребу у висвітленні соціальних проблем у легшому форматі, який буде близьким для аудиторії. Глядач може ототожнювати себе з певним героєм, що призведе спочатку до внутрішніх змін особистості, а потім і до зовнішніх перетворень у суспільстві.

Отже, документалістика відіграє одну з ключових ролей у сучасному медіапросторі. Створення якісного телеконтенту вимагає ретельного планування, дослідження теми, обрання вірного формату та найважливіше – точності й об'єктивності інформації. Важливо збирати достовірні дані та використовувати авторитетні джерела. Крім того, дієва розповідь історії та здатність утримати увагу глядачів також є ключовими складовими успіху документального контенту.

1.2. Документалістика як важіль впливу на суспільство в умовах воєнного стану в Україні

Сучасна журналістика та документалістика, хоч і відрізняються своїми особливостями, але мають багато спільного. Обидві сфери праці висвітлюють події, розкривають історії та показують реальний світ через суб'єктивний і водночас художній погляд. Під час створення контенту спеціалісти засобів масової комунікації (ЗМК) повинні бути досвідченими психологами, щоб зробити історії привабливими та запам'ятовуваними.

Документальне кіно в Україні виявляється складним жанром, основою якого є ретельно підібрані, глибоко осмислені й підтверджені факти, включаючи архівні матеріали. Однак, головною проблемою є просування таких стрічок до кінотеатрів. Єдиний міжнародний фестиваль документального кіно про права людини в Україні «Docudays UA», який відбувається щороку в Києві з 2003 року, надає платформу для показу стрічок, що присвячені різним аспектам прав людини, від біженців та мігрантів до прав жінок та дітей. Важливою також є

науково-популярна документалістика, яка спрощено подає наукові відомості для всього населення. Такі фільми нерідко популярні й за межами України, зокрема у пострадянських країнах зі схожими історичними умовами. Додатково, документально-розважальні проекти на телебаченні, такі як «Неймовірні історії кохання», «Моя правда» і стрічки про приватне життя відомих осіб, також популярні серед глядачів.

У сучасному українському кіно, особливу увагу приділяють інформативній, аксіологічній та соціологізуючій функціям. Формування національної ідентичності, висвітлення невирішених соціальних проблем і духовні аспекти українців є важливими пріоритетами українського документального кіно. Важливим елементом цього кіно є філософська інтерпретація дійсності, що відображається у новому жанрі – документальній драмі, яка намагається зрозуміти сенс життя та подій, а не просто реконструювати їх [12].

Дедалі більше вітчизняних каналів «ICTV», «СТБ», «Інтер», «ТРК Україна» та «1+1» транслюють українську комерційну документалістику, підвищуючи рейтинги переглядів аудиторією своїх програм. Наразі активно зростає авторитет сучасного документального жанру. Молоді українські режисери демонструють життя українців у минулому та теперішньому, завдяки створенню сучасних реалістичних документальних стрічок.

На телеканалі «СТБ» журналісти дотримуються свого унікального формату документального кіно, що поєднує у собі особливості інфотейнменту. Проекти «Зіркове життя» та «У пошуках істини» мають низку кадрів про етапи життя героя та містять елементи інтерв'ю.

Слід звернути увагу й на телеканал «Інтер», де матеріали на документальну тематику протягом тривалого часу користуються великим попитом. Наприклад, у 2012 році телепроект під назвою «Брати Клички, Смак перемоги» отримав визнання аудиторії. Рейтинг склав 7,51%. «Таємниці століття: НЛО. Підводні прибульці» у 2015 році приніс також успіх для телеканалу – 6,69%.

Усе це свідчить, що українська документалістика високо цінується споживачами інформації. Такий глобальний та дієвий вплив на глядача досягається завдяки різноманітним технікам, образам та унікальній тематиці [3].

Одним із головних завдань документалістики є виявлення проблем та боротьба з несправедливістю, подаючи реальні явища, події та людські історії. Для цього важливо використовувати вдалі форми подачі інформації, які привертають увагу глядача та спонукають до роздумів. Ключовим елементом є утримання уваги аудиторії протягом всього розкриття історії, щоб вона була залучена до кульмінації подій.

Конфлікт виступає як рушійна сила документальної історії, адже це стимулює зацікавленість глядачів і провокує їх до обговорення представлених тем. Через обмірковування дій героїв аудиторія переживає широкий спектр емоцій, що сприяє зміні ставлення до соціальних питань.

У сучасних умовах документалістика стала ефективним засобом протидії маніпуляціям та демаскування неправдивої інформації. Журналісти зосереджуються на створенні інструментів, що впливають на громадську думку та сприяють виявленню правди.

Документальні стрічки створюють унікальну можливість продемонструвати проблеми сьогодення через реальні історії, які вражають своєю переконливістю. Концентруючись на людському аспекті, на минулому, сьогоденні та майбутньому, що звучать для глядачів значуще, документальні фільми найчастіше залишають глибокий вплив. Такі наративи допомагають створити міцний емоційний зв'язок з аудиторією, що сприяє підвищенню лояльності до сприйняття об'єкта як більш цікавого [31].

Наразі у період воєнного стану в Україні невід'ємною складовою нашого життя є ненасильницька тактика боротьби. Зважаючи на вчинки країни-агресора, медійники намагаються підтримувати культурний фронт. Працівники ЗМК фіксують інформацію про наслідки скоєних злочинів, активно документуючи повсякденне життя українців та їх громад.

З кожним днем збільшується кількість людей, які постраждали від насильства окупантів. Вони намагаються чинити «документальний супротив», що означає каталогізацію акту геноциду. Саме це є спробою обернути несправедливість проти агресора. Для ефективного документування прикладів руйнувань державна установа «Український інститут» у Києві розглядає інформаційні статті, фотографії або інші матеріали, які надсилають українські та міжнародні фотографи, свідки подій. Ця організація має значну базу даних. Саме тут відображаються українські культурні пам'ятки, які були зруйновані або пошкоджені путінською війною [22]. Уся ця інформація допомагає ефективно боротися з несправедливістю, висвітлюючи всі жахливі наслідки війни, надаючи критичній ситуації ще більшого розголосу.

Зважаючи на це, документалістика несе повчальний характер, підвищуючи обізнаність та змінюючи погляди людей. Під час створення документального телеконтенту не варто забувати про ключові елементи, які допоможуть ефективно вплинути на суспільство:

1. Дослідження є важливою складовою розробки концепції документального фільму. Цей етап допомагає усвідомити мету створення фільму, визначити його основне повідомлення та способи його подачі аудиторії.

2. Інтерв'ю. Під час підготовки до проведення розмови з героєм документального телеконтенту слід обов'язково пропрацювати певні запитання, такі як [23]:

- Хто є предметом розмови?
- Яку емоцію ми хочемо викликати у аудиторії?
- Яке повідомлення варто донести до глядачів?
- Чому саме ця людина була обрана для інтерв'ю?

3. Музичний супровід відіграє ключову роль у розвитку сюжетної лінії. Саме це можна використовувати для підкреслення дії, підсилюючи увагу глядача до деталей, що допоможе стимулювати нові почуття та емоції.

4. B-roll (перебивки у відео). Такі відеокадри, що накладаються на основне відео, допомагають стимулювати візуальну розповідь. Скажімо, під час аналізу

відзнятого матеріалу з інтерв'ю варто враховувати й ті додаткові кадри, які потрапили у об'єктив камери під час інтерв'ю. Якщо розмова була з політичним діячем, то потрібно звернути увагу на ситуації, які відбулися під час цієї бесіди. Слід більше показувати аудиторії проблеми, а не розповідати про них.

Перегляд документального кіно може стати захоплюючою подорожжю, під час якої глядачі переживають реальність життя незнайомих людей. Під час цього є важливим процес ідентифікації (глядач ототожнює себе з персонажами фільму), що призводить до відчуття глибокого зв'язку з героями телеконтенту. Спричинення співчуття у серцях глядачів є складовою частиною надзвичайної сили документалістики.

Коли документальний фільм здатен викликати у суспільства емпатію, розкриваючи нові перспективи та активізуючи сильні емоції, це відкриває шлях до подальших дій. Багато глядачів після перегляду документального контенту мають на меті зробити щось важливе на основі своїх вражень. Це співчуття, породжене захопливою історією, може взаємодіяти з потужними діями.

Зараз в умовах воєнного стану в Україні такі сплановані, координовані та стратегічні заходи можуть призвести до значних змін у світогляді, мові, цінностях та практиках суспільства. Послідовні дії можуть перетворити враження від перегляду на конкретні дії, які можуть вплинути на соціальні та законодавчі зміни, що модернізують суспільну практику. Приклади фільмів Дж. Фокса, такі як «The Invisible War» (Кірбі Дік) та «Gasland» демонструють, що документальне кіно у поєднанні з ефективними кампаніями може мати глибокий і тривалий вплив [26].

Таким чином, документалістика в умовах воєнного стану в Україні виконує важливу роль у розкритті правди та відображенні реальних подій. Це допомагає світові краще зрозуміти ситуацію, розкриває злочини та порушення прав людини, підтримує громадську свідомість і рухи за мир. Документалістика відтворює історії переживань і страждань людей під час війни, а також допомагає уникнути повторення подій минулого.

1.3. Психологічні чинники формування емоцій у телеаудиторії

На сьогодні поняття «емоції» відіграє визначну роль у сфері медіавиробництва. Саме це впливає на чуттєве сприйняття та формування світогляду глядачів на основі переглянутого контенту ЗМІ. Емоції допомагають зберегти у пам'яті медіадосвід та сприяють формуванню колективних ідентичностей, цінностей і способів дій.

На думку дослідників І. Головської та Д. Почепцової, «емоції – це суб'єктивні реакції людини чи істоти на вплив внутрішніх і зовнішніх подразників, які виявляються у вигляді задоволення, смутку, радості, страху» [4, с. 60]. Саме це є головною мотивацією для використання медіа, оскільки це є основою для отримання естетичного досвіду глядачами. Слід зазначити, що сучасні медіаінтерфейси та алгоритми мають змогу ефективно впливати на емоції глядачів. Взаємодію між медіа та емоціями можна охарактеризувати за певними критеріями, які у свою чергу поділяються на чотири важливі групи:

1. Культура емоцій. Як соціокультурні чинники впливають на медіаемоції в різних культурах та епохах? Як вони стосуються влади, політики та етики?
2. Репрезентація емоцій. Якими способами та засобами різні емоції виражаються у ЗМІ?
3. Практика емоцій. Чи мають емоції вплив на функції медіа?
4. Викликання емоцій. Які емоційні реакції можуть бути викликані медіа у телеаудиторії? Чи є важливим під час цього процесу використання спеціальних форм та структур медіасфери? Які фактори та контексти сприяють виникненню афективних реакцій?

Існує значна кількість теорій виклику емоцій, які висувають вимоги до медіаструктур. Саме це визначає вплив емоцій на різні практики та контексти, включаючи роль медіа як акторів.

Головною метою теорій виклику емоцій є вимір сили впливу емоцій на історичні, суспільні та культурні аспекти. Але зараз обговорення цих питань стає складнішим через їх активну взаємодію одне з одним.

На жаль, через значне фокусування багатьох досліджень на теоріях виклику емоцій, питання щодо практики, репрезентації та культури емоцій залишаються поза увагою вчених. Але усе це є важливим, бо є базою для дисциплінарних підходів, враховуючи різноманітність емоцій та їх вплив на медіа. Саме це надає можливість зрозуміти, що багато важливих аспектів залишаються поза межами дослідження [19].

Також слід сконцентрувати увагу на психологічних особливостях впливу медіа на емоційну сферу. У сучасній психології існують два важливі поняття: «прості емоції» (виникають як наслідок звичайних буденних ситуацій та проявляються як енергія, сум, втома, радість тощо) та «складні емоції» (з'являються у результаті глибокого аналізу предмета, який їх пробудив).

Під час воєнного стану в Україні дослідження емоційної складової у медіа є як ніколи актуальним. У цьому процесі ключову роль відіграє інформаційна війна. Це явище розглядалося дослідниками і раніше, але зараз поняття аналізується спеціалістами більш серйозно. Зараз працівники медіасфери та психологи об'єдналися задля спільної мети – розробки класифікації прийомів інформаційної війни, що тісно пов'язана зі створенням певного емоційного стану в аудиторії.

У наш час українські медіа активно продукують конкретні емоційні стани своєї аудиторії. Емоція – це ефективний спосіб боротися за розум та відданість своєї аудиторії. Споживач контенту гірше сприймає нейтральну інформацію, саме тому працівники ЗМІ намагаються штучно викликати ефекти пристрасті, люті, емоційно навантажуючи глядачів. Але найголовнішим є зберігати дисбаланс у психологічному впливі. Якщо сюжет телеконтенту містить негативні сенси, то усе це має супроводжуватися позитивними фрагментами, перебивками. Саме це є елементом професійної журналістської етики.

З початком повномасштабної війни Росії проти України збільшилася кількість психічних розладів серед українців. Причиною цьому стало постійне перебування людей у стресовому стані. Ключовим фактором є значний вплив ЗМІ на психічний стан людей, а це є виснажливим для аудиторії. Ще у 2016 році

О. Ромах у своїй праці під назвою «Продуктування негативних емоційних станів засобами медіа» проаналізувала значущість використання слів з конкретним емоційним забарвленням [16, с. 64]. Вона зазначила, що ЗМІ для опису українців оперують такими поняттями, як «боєць» або «військовий», а для характеристики ворогів – «диверсант», «терорист», «бойовик».

У першому випадку, від почутих або прочитаних фраз аудиторія відчуває себе захищеною. Якщо ж говорити про використання слів для опису ворожої сторони, то слід зазначити, що всі поняття несуть за собою зневагу або посилення відчуття небезпеки. У медіасфері такий механізм допомагає налаштувати аудиторію на певну реакцію, створюючи умови для розвитку прогнозованих емоцій. Саме це слугує поштовхом до змін аудиторії.

Зокрема, коли глядачі переглядають телеконтент, у них виникають певні психологічні реакції, емоції, які вони потім переносять у своє реальне життя. Також на психіку людини може впливати оприлюднення ЗМІ відеофрагментів, які містять інформацію, яка може відіграти значну роль у процесі формування психіки людини [16, с. 65].

У зв'язку з цим ключовим є наголосити про важливість роботи ведучого-комунікатора, бо саме він є ланкою між аудиторією та інформаційним телепростором, що здатен психологічно повпливати на глядачів. Головне завдання такого спеціаліста – донести правильно інформацію, сформувавши чуттєве ставлення аудиторії до сприйнятого контенту. Манера подачі матеріалу, жести та тон голосу мають підходити під формат телеконтенту.

Тільки автори матеріалу можуть спрогнозувати реакцію аудиторії після побаченого та почутого. Інформація має бути представлена цікаво та зрозумілою мовою для аудиторії, що досягається завдяки мовним засобам. Але під час своєї роботи ведучий має не піддаватися стресу, бо є ризик не реалізувати задум у повному обсязі [5, с. 41].

Загалом завдяки особливостям телебачення візуальний контент залишає менше простору аудиторії для міркувань і легко впливає на емоційний стан глядача. Саме через поєднання зображення зі звуком стає можливим

маніпулювати станом аудиторії. Ключовим у цьому процесі є зміна картинки, частоти відеоряду та звуку. Зображення, що постійно змінюється, ускладнює осмислення отриманої інформації та перевірку її достовірності.

Глядач сприймає все, що показується на екрані, беззастережно, концентруючи увагу на загальній атмосфері відео, звуку, кольоровій палітрі, замість активного аналізу інформаційного наповнення. За словами В. Різуна, «телебачення чинить великий вплив на емоційну сферу та здатність діяти» [15]. Глядач, занурений у телепередачу, нерідко ідентифікує себе з учасниками події, відчуває ефект присутності, що спонукає його до активної участі. Такий емоційний вплив телебачення порівнюється з радіомовленням. Коли глядач, занурений у світ подій через звук, втрачає критичне мислення і стає довірливим. Тобто відчуває, що сам побачив правду [16, с. 65].

Отже, формування емоцій у телеаудиторії обумовлене різними психологічними чинниками. Перш за все, це включає зміст передачі, який може викликати різноманітні емоції у глядачів. Крім того, спосіб подачі матеріалу, мова тіла ведучого чи акторів, музика та звуковий супровід також впливають на емоційний стан аудиторії. Конструктивне використання цих факторів може забезпечити глибоке сприйняття телевізійного контенту та створити потрібну атмосферу для передачі певного повідомлення або емоційного враження.

Висновки до розділу 1

Під час створення якісного телеконтенту журналісти використовують документалістику як ключову форму подачі інформації задля ефективного психологічного впливу на аудиторію. Спеціалісти ЗМК беруть до уваги головні особливості виробництва журналістських документальних матеріалів:

- враховують принципи об'єктивності, достовірності та унікальності під час створення сюжету телеконтенту;
- створюють матеріали, побудовані на портретних нарисах;
- надають перевагу простоті, мінімалізму та справжнім візуальним ефектам;

– використовують цікавий музичний супровід для утримання уваги аудиторії до кульмінації.

В умовах воєнного стану в Україні документалістика стає ненасильницькою тактикою боротьби проти жорстких дій країни-терориста. Журналісти активно документують наслідки російської військової агресії проти українського мирного населення. Вони виступають провідниками світла, що переконливо демонструють події сьогодення, спонукаючи суспільство до активних змін у різних сферах життя. Працівники медіасфери вдаються до процесу ідентифікації: психологічно впливають на свідомість аудиторії через створення конкретного героя сюжету, з яким себе ототожнює аудиторія. Саме це є рушійною силою документалістики.

Важливим психологічним чинником формування емоцій у телеаудиторії є використання документалістами слів, що несуть у собі певне емоційне навантаження. Журналісти штучно викликають потрібні емоції у аудиторії, маніпулюють станами глядачів, не залишаючи можливості для нейтральної оцінки певної ситуації.

Журналістські розслідування є невід’ємною частиною створення дієвого медіаконтенту. Документальне кіно розвивається, завдяки ретельному відбору та аналізу фактів, використанню архівних матеріалів та візуальних ефектів.

Роботи українських науковців, такі як аналіз фільмів про авіаційно-космічну галузь, підкреслюють значення візуальної складової у створенні документального контенту.

Фестивалі, наприклад, «Docudays UA» відіграють ключову роль у популяризації правозахисних стрічок, надаючи платформу для обговорення важливих суспільних питань.

Найважливішим елементом у створенні документального контенту є сторітелінг, який допомагає емоційно залучити аудиторію. Використання сторітелінгу в соціальній журналістиці стимулює інтерес до соціальних питань, дозволяючи глядачам сприймати важливість проблем через особисті історії, що підсилює вплив документалістики на суспільство.

РОЗДІЛ 2

СПЕЦИФІКА СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОЇ ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ ТЕЛЕПЕРЕДАЧІ «ТІНЬ ВОГНЮ»

2.1. Порівняльний аналіз документального телепроєкту Дмитра Комарова «Рік» та авторської телепередачі «Тінь вогню»

У період воєнного стану в Україні у сучасному медіапросторі документалістика набуває неабиякого глобального значення. Чимало журналістів перетворюються на документалістів та створюють свої авторські телепроєкти, що висвітлюють важливі події сьогодення: наслідки воєнних дій країни терориста на території України.

Під час створення авторської телепередачі «Тінь вогню» було важливим проаналізувати документальний телепроєкт «Рік» Дмитра Комарова. Заслужений журналіст України, автор та ведучий популярної телепрограми «Світ навиворіт» зміг зафільмувати унікальні кадри щойно звільнених міст: Буча, Ірпінь, Гостомель. Він показав своє авторське бачення жахливого боку війни, сконцентрувавши увагу на долі українських бійців, які кожного дня зі зброєю в руках наближають час до перемоги.

З перших днів повномасштабного російського вторгнення Дмитро Комаров перебуває в найгарячіших точках, щоб показати глядачам війну та деокуповані території зовсім з іншого ракурсу.

Документальний проєкт «Рік» від команди «Світ навиворіт» – це авторський погляд Дмитра Комарова на війну – з тих ракурсів, які глядач не побачив у новинах. Унікальні, рідкісні та ексклюзивні коментарі від тих, чіми руками та розумом твориться майбутня перемога України.

У першій частині висвітлюються кримінальні злочини в Бучі. Сюжет будується на основі інтерв'ю з Головнокомандувачем Збройних сил України (ЗСУ) Валерієм Залужним, Головою ГУР Кирилом Будановим, Міністром

оборони Олексієм Резніковим, Головою Служби безпеки Василем Малюком, а також Президентом України Володимиром Зеленським.

Дмитро Комаров зацікавлює аудиторію саме особистою зйомкою та знаходженням безпосередньо на місці подій. На кадрах він разом із саперами знешкоджує вибухонебезпечні пристрої. Можна побачити жахливі моменти, коли журналіст особисто знаходить гранату, яка може вибухнути в будь-яку мить. Він поводить себе як справжній професіонал та не піддається паніці. Але ми можемо бачити, що чоловік істотно хвилюється. Саме це змушує аудиторію переживати цей момент разом з ним.

Насправді багато вибухонебезпечних речей залишається після окупації, і як експерт в телепроекті наголошує, «знадобиться багато часу, щоб усе знайти та знешкодити».

Слід звернути увагу на тому фрагменті, де Дмитро Комаров разом з поліцією під час пошуку можливих росіян помітив місцевого жителя, який увесь час знаходився у Бучі. Чоловік зі страхом відреагував на велику кількість людей, які наблизилися до нього з автоматами.

Вже потім під час розмови з журналістом житель пояснив, що раніше росіяни з автоматів вистрелили у нього, залишивши численні травми. Чоловік показав Дмитру рани в області вуха. На шиї у свідка подій залишився слід від кулі росіян. Чоловік втратив зв'язок з сім'єю, але зміг додзвонитися до матері. Він в сльозах просив передати дружині, що він живий. Цей момент у першій частині можна назвати кульмінацією.

Дмитро Комаров проходить повз вулиць Бучі, яка наповнена трупами невинно вбитих бучанців. Журналіст плаче, бо сам не може контролювати емоції. У одному з інтерв'ю з журналістом Володимир Зеленський назвав Бучу «обличчям Росії». І весь сюжет ґрунтується на цьому факті.

Перша частина телепроекту Дмитра Комарова «Рік» найефективніше впливає на людську психологію. Але відгуки глядачів доволі різні. Одні глядачі вважають, що фільм є неймовірним, дуже глибоким, змушує знову проживати усі події року. Аудиторії важко дивитися усі кадри, бо побачене вбиває та

змушує руки тремтіти. Інші ж наголошують на тому, що проєкт концентрує увагу на тому, якою хорошою є влада, але не згадує про героїзм наших захисників. Вони стверджують, що відбувається монополізація ситуації.

Мотиви вже розроблені нами документальної телепередачі «Тінь вогню» відрізняються від мети (змістовного навантаження) створеного авторського телепроєкту «Рік» Дмитром Комаровим. Наш медіаконтент сконцентрований на спогадах та свідченнях цивільних громадян, очевидців окупації та волонтерів. Особливостями телепередачі «Тінь вогню» є наявність виражальних засобів задля ефективного впливу на телеаудиторію, а саме:

- різнохарактерного закадрового голосу авторки телепередачі;
- архівного відеоряду;
- стилізованої відеовізитівки – мурал-заставки телепередачі «Тінь вогню»;
- інтершумів;
- холодної колірної палітри кадрів;
- музики війни;
- звукового лейтмотиву телепередачі;
- авторських технічних прийомів ритмічного монтажу, що здатні підвищити напругу, інколи викликати шокуючий ефект від побаченого;
- влучних коментарів ведучої.

Два медіаконтента поділяються на декілька важливих частин, які містять у собі конкретні змістовно навантажені кадри.

У авторському документальному телепроєкті Дмитра Комарова «Рік» існує поділ на п'ять фільмів:

1. Рік. Херсон. Частина 1.
2. Рік. Херсон. Частина 2.
3. Рік. Херсон. Частина 3.
4. Рік. Харківщина. Частина 4.
5. Рік. Харківщина. Частина 5.

Проект відображається через призму різних культурних, природних та соціальних подій. У частинах присутні розповіді інтерв'ююваних осіб, які розкривають тематику проекту, а також враження автора та його команди під час зйомок та журналістських досліджень.

Важливою особливістю є використання візуальних ефектів, які допомагають передати атмосферу висвітлених подій. Це зйомка природних пейзажів, архівні матеріали тощо.

Кожна частина супроводжується відповідною музикою, яка підкреслює настрій та тематику. Проект ставить за мету не лише розповісти про події війни, але й дати глядачеві можливість краще зрозуміти їх значення та вплив на суспільство. Документальний проект прагне викликати емоції у глядачів, відображаючи різноманітні аспекти життя впродовж року.

Ці особливості сприяють створенню комплексного та захоплюючого образу року, що дозволяє глядачам краще зрозуміти й оцінити різноманітні аспекти його перебігу.

У телепередачі «Тінь вогню» поділ відбувається за трьома частинами:

- 1 частина – «Окупація Бучі»;
- 2 частина – «Унікальні аспекти документування війни від фотокореспондента Станіслава Козлюка»;
- 3 частина – «Відродження Бучі».

Інформація структурована за певною емоційною складовою. Наведемо приклади.

У першій частині під назвою «Окупація Бучі» спочатку розповідається про мирне життя бучанців, потім концентрується увага на фактах та свідках подій у Бучі під час перебування в цьому місті росіян.

Важливим є викликати піднесення аудиторії, завдяки висвітленню подій минулого позитивного характеру. Тому, демонструючи жахливі події війни телепередача нагадує аудиторії, що життя продовжується попри усі складні життєві обставини.

У третій частині під назвою «Відродження Бучі» помітна відчутна контрастність поданого матеріалу. Ведуча нагадує аудиторії про події минулого, наголошує на тому, що навіть попри покращення умов життя у місті варто пам'ятати про загиблих під час окупації.

Таким чином, наша авторська телепередача «Тінь вогню» та телепроект Дмитра Комарова «Рік» схожі за своєю тематичною спрямованістю, бо, зокрема, висвітлюють наслідки війни у місті Буча на Київщині. Але й значно відрізняються одне від одного своїми виражальними особливостями, методами акцентування подій, специфікою монтажу та змістовним наповненням частин та конкретних епізодів.

2.2. Телебачення як засіб формування ціннісних переконань особистості

Телебачення представляє собою систему масової комунікації, яка функціонує у межах соціокультурного контексту. Аналізуючи це, важливо розглядати взаємодію телебачення з соціальним оточенням і культурним середовищем. У контексті зростаючої взаємодії між культурами в XXI столітті, це здійснюється на основі новітніх технологій і досягнень інформаційної революції, що призводить до формування глобальних мереж телекомунікацій. Це відкриває нові можливості для міжкультурного діалогу, але також несе загрозу уніфікації та вульгаризації культур.

Масова комунікація виконує ключові функції інформування та впливу на оцінки, думки і поведінку громадян. Вона також є важливим механізмом формування соціального простору і часу, а також забезпечує організацію соціального контролю. В цій парадигмі масову комунікацію можна розглядати як впливовий чинник у складній соціокультурній системі.

Телебачення виступає як основний генератор культурних моделей у суспільстві, зокрема у формі синтезу розваг та інформації. Оскільки більшість телеканалів спрямовані на певну аудиторію і розраховані на стандартизовані програмні формати, воно виступає як стабілізатор та транслятор соціальних

моделей. Саме це дає підстави стверджувати, що телебачення здатне стимулювати суспільство до рушійних змін.

Під час дослідження психологічного чинника впливу контенту на аудиторію була створена авторська документальна телепередача «Тінь вогню». Вибір саме телеформату базується на його потенціалі впливати на ціннісні переконання особистості через кілька ключових факторів.

По-перше, телебачення володіє великим потенціалом залучення глядачів та сприйняття інформації через візуальність і звуковий супровід. «Тінь вогню» висвітлює відеоматеріали, інтерв'ю з очевидцями та хронікальні, історичні кадри, що створюють потужний емоційний зв'язок із глядачами. Цей емоційний зв'язок може сприяти формуванню та посиленню ціннісних переконань, адже досвід свідчень перетворює абстрактні концепції (зокрема, жах війни) у особистісно значущі реалії.

По-друге, телебачення має широке охоплення глядачів різних соціокультурних та вікових груп. Таке його масове розповсюдження відкриває можливості для широкого впливу на суспільну свідомість щодо подій у Бучі та їх наслідків. Програма може стати інструментом освіти та пам'яті для молодого покоління, допомагаючи змінити чи зміцнити ціннісні орієнтації.

Крім того, телебачення може сприяти глибшому розумінню та сприйняттю складних історичних подій через змішання відомостей з емоційним зв'язком. Глядачі, переглядаючи телепередачу, можуть переосмислити свої цінності та переконання, а також збагатити своє бачення історії через особистісні приклади та інтерв'ю.

Основне значення телебачення як засобу масової комунікації полягає у його ролі соціальної інституції у суспільстві. Вплив телебачення визначається не лише передачею специфічних поглядів та ідей, але і його культурною спрямованістю.

Телебачення є ключовим каналом розповсюдження інформації у суспільстві. Воно враховує різні вікові сегменти аудиторії, формує реальність, що відповідає потребам аудиторії. Електронні мас-медіа активно формують

настрої, погляди суспільства, що є яскравим прикладом їх потужного впливу. Крім досягнення цілей, телебачення також сприяє створенню нової соціальної структури, що формує моральні цінності особистості і впливає на її думки та рішення.

Сучасне телебачення має безпосередній вплив на суспільство та роботу соціальних інститутів, зокрема на процес соціалізації молоді. Воно сприяє їх інтелектуальному, освітньому, культурному та духовному розвитку, а також визначає зміни у стандартах масової культури.

Наразі існує висока потреба у покращенні ефективності телеканалів для активної соціалізації молоді, що передбачає зміну та розвиток технічної і естетичної складових телевізійних програм, спрямованих на формування особистості.

Під час створення концепції авторської телепередачі «Тінь вогню» ми дійшли висновку, що телевізійні зображення найефективніше змінюють спосіб людського мислення, свідомість та почуття.

Телебачення відіграє важливу роль у розповсюдженні інформації, забезпечуючи доступ до новин як на місцевому, так і на світовому рівні. Цей медійний засіб надає свіжу інформацію про поточні події, допомагаючи утримувати глядачів у курсі подій дня.

Завдяки супутниковому зв'язку телевізійне мовлення стало ще більш ефективним, дозволяючи передавати інформацію миттєво по всій планеті. Це забезпечує швидкий доступ до новин у реальному часі.

Незважаючи на загальне уявлення про телевізійні шоу та фільми як про розважальні продукти, телебачення також висвітлює складні програми, які стимулюють інтелект глядачів і сприяють їх культурному розвитку.

Отже, телебачення не розв'язує усі соціальні проблеми, проте організована робота у цьому напрямку сприятиме формуванню гармонійно розвиненої моральної особистості. Саме телеформат обрано для передачі «Тінь вогню» з урахуванням його потужного потенціалу впливати на формування та посилення

ціннісних переконань особистості, зокрема через емоційний зв'язок, масове охоплення та можливість сприяти глибшому розумінню історичних подій.

2.3. Розробка та впровадження інновацій в авторській документальній телепередачі «Тінь вогню» для впливу на емоції телеаудиторії

У ході дослідження теми психологічного впливу документального контенту на телеаудиторію була розроблена авторська телепередача «Тінь вогню». Обґрунтуванням саме для такої назви є те, що у полоні активних бойових дій знаходиться мирне, наповнене яскравими кольорами життя: діти, які попри руйнування своїх рідних домівок намагаються зберегти у собі віру в майбутнє та у самих себе; суспільство, що творить добро і своєю силою наближає Україну до перемоги.

Створення телепередачі «Тінь вогню» є ефективним способом документування наслідків дій російських загарбників на території міста Буча. Авторський проєкт присвячений жителям цього міста, що виявили свій героїзм під час відстоювання своєї землі. Телепередача має на меті спонукати на роздуми і тих громадян, які віч-на-віч не зіткнулися з війною.

Заставкою авторського проєкту є мурал на стіні пошкодженого через воєнні дії будинку культури в місті Бучі (житловий масив склозаводу), на якому зображено портрет дівчини з вінком на голові. Саме так американські митці вирішили підтримати українських жінок, що проявили мужність під час війни. Ця заставка нашої телепередачі є уособленням матері, що героїчно оберігає своїх дітей. З іншого боку, мурал демонструє трагізм та мудрість в очах молодих людей, яким довелося швидко подорослішати через війну (Додаток А).

Телепередача «Тінь вогню» складається з трьох частин: у першій демонструється як мирне життя у Бучі, так і часи під час окупації; у другій – унікальні аспекти документування війни від фотокореспондента Станіслава Козлюка; у третій – відродження міста.

Задля демонстрування сюжету телепередачі доцільним є надати ґрунтовний опис змістовного наповнення кожної частини.

Перша частина авторського телеконтенту має назву «Окупація Бучі». Спочатку ведуча розповідає про те, яким було місто у мирні часи: демонструє розвинену інфраструктуру, наявність активного дозвілля, відомого Бучанського міського парку, різних спортивних споруд, численні заклади культури. Потім яскраві кадри змінюються на чорно-білі, порівнюється життя до та після окупації. Ця частина поєднує в собі декілька ключових фрагментів.

1. Фіксує факти звірячого насильства російських окупантів над мирними жителями Бучі.

2. Висвітлює спогади людей, що тривалий час перебували в окупації. Свідками воєнних дій у місті є бучанці Олександр Кошак та Геннадій Христокін, що стали головними героями цієї частини. Під час інтерв'ю вони розповіли про пережиті часи, поділилися своїм баченням ситуації, що відбувається в Україні.

Друга частина концентрує увагу на відображенні подій війни у роботах відомого журналіста та випускника Національного авіаційного університету Станіслава Козлюка. Під час інтерв'ю з фотокореспондентом нам вдалося дослідити, як почуте, побачене та пережите на своєму досвіді впливає на створення телеконтенту. Ми обрали саме його героєм додаткової частини, бо Станіслав Козлюк один з перших зробив світлини бучанської різанини після звільнення міста, отримав Пулітцерівську премію за міжнародні репортажі про війну в Україні.

Саме робота ведучої в кадрі, лейтмотив телепередачі, мінімальна кількість візуальних ефектів, переходів між фрагментами ефективно впливають на свідомість аудиторії. Тобто важливим є створення живих та актуальних кадрів безпосередньо на місці подій, що доводять правдивість створеного телеконтенту.

У третій частині важливим є висвітлення сучасної ситуації в місті: проводиться ремонт житлових будинків, підготовлені укриття, відкриті «пункти

незламності», працюють магазини, дитячі садки, медична амбулаторія, аптеки, кафе, спортивні майданчики, поштові відділення.

Також згадується про присвоєння почесної відзнаки «Місто-герой України – Буча» за незламність жителів міста. Особливу увагу приділяється українським та закордонним волонтерам. Бучанці надають гуманітарну допомогу військовим із ЗСУ, а іноземні підприємці допомагають жителям Бучі у відновленні зруйнованих будівель під час окупації.

У третій частині телепередачі наголошується на тому, що незважаючи на війну, життя продовжується. Саме тому активно проводяться обряди вінчання молодих пар з територіальної оборони та військових ЗСУ. Особливістю є те, що кожен глядач має зробити свій висновок після побаченого.

У ході опрацювання матеріалу для створення третьої частини під назвою «Відродження» нами було розроблено режисерський сценарій, який допоміг нам краще структурувати інформацію та візуально зобразити зміст (Додаток Б).

Ключовою інновацією у розробленій телепередачі стало впровадження авторської пісні на воєнну тематику під назвою «Тінь вогню», що є уособленням незламності українського народу. Вона є лейтмотивом авторської телепередачі. Текст спонукає до роздумів про військових, які щодня жертвують своїм життям: кожен крок до перемоги дається високою ціною наших захисників.

«Сьогодні ти знову маєш піти у цей кривавий бій,

А завтра вже й не знаєш чи повернешся живий.

Здолавши гідний шлях, залишишся в серцях,

Це не твоя війна, але ти вистояв до кінця.

Війна, кожен почув твоє жорстке ім'я.

Війна, невже така ціна мирного життя?

За тінню вогню ховаються дитячі почуття,

Кати, складайте зброю, це не ваша земля!»

Під час дослідження ми дійшли висновку, що задля ефективного психологічного впливу телеконтенту на аудиторію ключову роль відіграє

музичний супровід. Саме тому пісня є новою формою подачі документалістики, що здатна штучно викликати певні емоції у аудиторії, маніпулюючи свідомістю та змінюючи світогляд суспільства. Цей вплив посилюється через довіру до особистості ведучої, спонукає до прийняття позитивних рішень та є заклик до дії.

Ми визначили, що інформація має завжди бути подана аудиторії у цікавому форматі, який здатен впливати на людську психологію. Саме через це було створено авторський лейтмотив передачі.

Аудиторія буває різною: візуали, що сприймають інформацію за допомогою зору; аудіали – через слух; кінестетики – за допомогою рухів та відчуттів; дискрети – через знаки, цифри, логічне осмислення ситуацій.

Звісно подача суспільно важливих подій через музичну форму є не завжди правильним рішенням, беручи до уваги індивідуальні особливості сприйняття контенту телеглядачами. Але наша передача демонструє важливість висвітлення інформації, завдяки різним методам та способам.

Аудиторія має змогу самостійно обирати, якими способами запам'ятовувати та аналізувати факти, які подані у нашій журналістській телепередачі. Ведуча використовує міміку та жести, розповідаючи про життя бучанців до та після окупації, маневруючи між почуттями телеглядачів. Вона наводить приклади, які супроводжуються за допомогою статистичних даних, демонструє світлини з місця подій, показує на основі своїх відзнятих фото- та відеоматеріалів жахливі моменти війни.

Також телепередача має постійний музичний супровід, що підсилює емоційність почутої інформації, спонукає аудиторію відчувати прості та складні емоції.

Пісня «Тінь вогню», яка виступає лейтмотивом авторської телепередачі, стала символом незламності українського народу та потужним засобом впливу на глядачів. Текст пісні «Тінь вогню» спонукає до роздумів про військових, які щодня жертвують своїм життям. Пісня акцентує увагу на високій ціні кожного кроку до перемоги, підкреслюючи мужність та самопожертву захисників. Текст

складається з чотирьох строф, кожна з яких відображає глибокі емоційні переживання:

1. Перша строфа фокусується на особистих відчуттях бійця, який іде на бій, не знаючи, чи повернеться живим:

«Сьогодні ти знову маєш піти у цей кривавий бій,
А завтра вже й не знаєш чи повернешся живий».

2. Друга строфа вшановує пам'ять загиблих та їх внесок у перемогу:

«Здолавши гідний шлях, залишишся в серцях,
Це не твоя війна, але ти вистояв до кінця».

3. Третя строфа підкреслює жорстокість війни та її високу ціну для мирного життя:

«Війна, кожен почув твоє жорстке ім'я.
Війна, невже така ціна мирного життя».

4. Четверта строфа звертається до ворогів, закликаючи їх скласти зброю та визнати, що це не їхня земля:

«За тінню вогню ховаються дитячі почуття,
Кати, складайте зброю, це не ваша земля».

Текст пісні створений у форматі історії. Пісня починається з розповіді про життя військового, який боронить рідну землю. Вже з першої ноти глядач може відчувати певну емоцію, наприклад, сум чи розпач, але впродовж усього лейтмотиву відчуття може посилюватися або згасати наприкінці. Особливістю є використання ефектів, звуків дитячого сміху та вибуху задля посилення впливу пісні на правильне сприйняття складної ситуації в Україні.

Музичний супровід вважається психологічним інструментом впливу телеконтенту на аудиторію. Емоційно насичена музика здатна викликати сильні переживання. У контексті воєнної тематики, музика не тільки підсилює патріотичні почуття, але й сприяє створенню глибокого емоційного зв'язку з героями.

Пісня може розглядатися як нова форма подачі документалістики через її здатність ефективно маніпулювати емоціями аудиторії. Вона служить засобом

штучного виклику певних емоцій, що може змінювати світогляд суспільства та спонукати до дій. Використання пісні в документальних телепередачах забезпечує кілька переваг:

1. Емоційний вплив: Пісня може викликати миттєві емоційні реакції, що підсилює сприйняття документального матеріалу.

2. Пам'ять і впізнаваність: Мелодія та текст можуть легко запам'ятовуватися, створюючи асоціації з певними подіями або темами.

3. Підтримка ведучої: Довіра до особистості ведучої, яка презентує пісню, посилює вплив на глядачів, сприяючи прийняттю позитивних рішень та заклику до дії.

Пісня «Тінь вогню» є яскравим прикладом використання музики як інноваційного засобу подачі документалістики. Її текст, поєднаний з емоційним музичним супроводом, ефективно впливає на аудиторію, формуючи новий підхід до подачі історичних та сучасних подій. Використання таких пісень у телепередачах сприяє глибшому розумінню та емоційному переживанню складних тем, таких як війна та самопожертва.

Використання пісень як форми подачі документалістики надає численні переваги, які можуть значно підвищити ефективність журналістських матеріалів. Нижче розглянуто ключові причини, чому журналісти повинні впроваджувати цю інноваційну форму подачі інформації.

Пісня, особливо з потужним текстом та емоційною мелодією, здатна викликати сильні почуття у слухачів. Емоційний вплив є важливим аспектом сприйняття інформації, оскільки емоції сприяють кращому запам'ятовуванню і розумінню матеріалу. У випадку воєнної тематики, пісня може допомогти аудиторії глибше відчувати трагедію і героїзм, що важко передати лише через сухі факти та цифри.

Музичні елементи здатні привернути увагу глядачів та слухачів, які можуть бути менш схильні до перегляду традиційних документальних програм. Інтеграція пісні в документалістику робить контент більш динамічним і привабливим, що сприяє залученню ширшої аудиторії.

Пісні можуть створювати сильний емоційний зв'язок між аудиторією та героями документального матеріалу. Цей зв'язок важливий для того, щоб глядачі відчували співпереживання та глибше розуміли події та ситуації, про які йдеться у матеріалі. Це особливо важливо у випадках воєнної документалістики, де розуміння людського виміру конфлікту є критично важливим.

Емоційно насичені пісні можуть спонукати аудиторію до дії, викликаючи бажання підтримати певну ініціативу або взяти участь у громадській діяльності. Це особливо важливо у випадках, коли документалістика має на меті не лише інформувати, але й мотивувати людей до змін.

Пісні є важливою частиною культурної спадщини та колективної пам'яті народу. Включення пісень у документальні програми допомагає зберігати та передавати ці культурні цінності майбутнім поколінням, що є важливим аспектом документалістики.

Пісні можуть слугувати потужним засобом підсилення основного повідомлення документального матеріалу. Через поєднання тексту, музики та візуального ряду, пісні здатні підсилити основні ідеї та теми програми, роблячи їх більш зрозумілими та запам'ятовуваними для аудиторії.

Використання пісень у документалістиці є важливим та ефективним засобом підвищення емоційного впливу, залучення уваги, підтримки культурної спадщини та мотивування аудиторії до дії. Ця інноваційна форма подачі інформації дозволяє журналістам досягати глибшого розуміння та співпереживання з боку глядачів, що робить документальні програми більш потужними та значущими.

Документальні телепередачі виконують важливу функцію у висвітленні соціально значущих тем, надаючи глядачам можливість глибше розуміти складні питання.

У створеній документальній телепередачі «Тінь вогню» саме роль ведучої стає центральною у формуванні розуміння аудиторії щодо подій, що відбувалися у місті Буча. Ведуча не тільки передає інформацію, але й виконує

функцію посередника між фактами та емоційним сприйняттям глядачів. У цьому контексті варто розглянути ключові аспекти роботи ведучої у кадрі.

Одним з основних завдань ведучої є забезпечення точності подачі інформації. Ведуча повинна ретельно готуватися, вивчаючи історичні, соціальні та економічні аспекти. Важливо, щоб інформація була перевіреною та достовірною, оскільки будь-яка неточність може негативно вплинути на сприйняття телепередачі та довіру глядачів.

Документальна телепередача про Бучу має потенціал викликати сильні емоції, оскільки мова йде про події, які мали глибокий вплив на місцевих жителів. Ведуча майстерно балансує між нейтральністю і співчуттям, демонструючи глибоке розуміння та емпатію до історій, які вона розповідає. Емоційна залученість ведучої допомагає створити більш автентичний і зворушливий наратив.

Ефективна комунікація є невід'ємною частиною роботи ведучої. Вона повинна мати чітку дикцію, виразне мовлення і здатність досягати аудиторії різного віку та освіти. Крім того, ведуча має вміти адаптувати свій стиль спілкування залежно від контексту, чи то інтерв'ю з місцевими жителями, чи то коментар до архівних матеріалів.

Ведуча повинна бути впевненою перед камерою, демонструючи професійний та привабливий зовнішній вигляд. Важливу роль відіграє невербальне спілкування, зокрема жести, міміка та постава. Ведуча має вміти користуватися цими елементами, щоб підсилити словесний наратив та утримувати увагу глядачів.

Ведуча документальної телепередачі працює у тісному контакті з командою, яка включає режисерів, операторів, редакторів та інших фахівців. Її завданням є не тільки ефективно виконувати свою роль, але й взаємодіяти з командою для досягнення спільної мети — створення якісного продукту. Командна робота забезпечує узгодженість та гармонійність у подачі матеріалу.

Робота ведучої у кадрі вимагає високого професіоналізму та багатосторонніх навичок. Від точності інформації та емоційної залученості до

комунікативних здібностей та візуальної презентації — кожен аспект є важливим для створення достовірного та впливового медіапродукту. Ведуча стає не лише обличчям програми, але й ключовим елементом, що забезпечує зв'язок між подіями, героями та аудиторією.

Таким чином, журналісти повинні володіти важливими навичками, які допоможуть їм створити унікальний медіаконтент. Зокрема, мають бути певною мірою психологами, які створеною медіапродукцією надихають людей на позитивні зміни у різних сферах життя. Така маніпуляція є позитивною та невід'ємною у роботі журналістів.

Висновки до розділу 2

Під час проведення дослідження щодо важливості ефективного психологічного впливу телеконтенту на аудиторію було проаналізовано документальний телепроект Дмитра Комарова «Рік».

З урахуванням отриманих результатів вдалося визначити суттєві відмінності цієї програми від створеної документальної авторської телепередачі «Тінь вогню». Усі ці журналістські матеріали відрізняються своїм змістовним навантаженням, особливостями монтажу та форматом подачі інформації.

«Тінь вогню» є свіжим поглядом на сучасну документалістику. Ключовим постає акцентування уваги на можливій реакції аудиторії на медіаконтент та продукування певних важливих емоцій від побаченого. Було запропоновано нову форму подачі документалістики через створення авторської пісні, яка стала лейтмотивом телепередачі.

У сучасному світі телебачення є ключовим каналом розповсюдження інформації. Воно здатне ефективно змінювати світогляд людей, маніпулювати свідомістю аудиторії. Саме телебачення створює міцний емоційний взаємозв'язок аудиторії з телеконтентом. Візуальні ефекти стимулюють глибше розуміння подій, що відбуваються у житті суспільства.

Створена документальна телепередача «Тінь вогню» має кілька ключових особливостей, які роблять її ефективним інструментом документування

наслідків дій російських загарбників у Бучі. Основною метою цього авторського проєкту є висвітлення героїзму місцевих жителів та спонукання суспільства до роздумів про жахи війни.

Телепередача прагне викликати сильні емоції у глядачів, що досягається через балансування ведучою між нейтральністю та співчуттям. Її емоційна залученість допомагає створити автентичний наратив, що глибоко резонує з аудиторією.

Ефективна комунікація є критично важливою для ведучої телепередачі. Вона повинна володіти чіткою дикцією та виразним мовленням, здатністю залучати різні вікові групи та рівні освіти глядачів. Ведуча має вміти адаптувати свій стиль спілкування відповідно до контексту – від інтерв'ю з місцевими жителями до коментування архівних матеріалів.

Важливу роль відіграють також невербальні елементи, такі як жести, міміка та постава, які підсилюють словесний наратив та утримують увагу глядачів.

У процесі створення телепередачі ведуча має тісно співпрацювати з командою, що включає режисерів, операторів та редакторів. Командна робота забезпечує узгодженість та гармонійність подачі матеріалу, що є необхідним для створення якісного медіапродукту.

Авторські технічні прийоми ритмічного монтажу підвищують напругу і часто викликають шокуючий ефект від побаченого. Влучні коментарі ведучої додають глибини до загальної картини, роблячи телепередачу потужним засобом документальної журналістики.

ВИСНОВКИ

Документальні телепередачі відіграють важливу роль у сучасному медіапросторі України, завдяки своєму сильному емоційному впливу на аудиторію, сприянню формуванню гуманістичних цінностей та соціальної відповідальності. Певна форма подачі інформації стимулює пізнавальний інтерес до психології людини.

Успішний телевізійний контент вимагає креативного підходу та урахування психологічних особливостей аудиторії, що робить цей жанр особливо важливим у контексті української документалістики. Наразі журналісти використовують ненасильницьку тактику боротьби за правду, висвітлюючи жорстокість дій держави-агресора.

Проаналізувавши особливості психологічного впливу документального телеконтенту на аудиторію, нами було розроблено концепцію та створено якісну унікальну авторську документальну телепередачу «Тінь вогню».

Ми врахували ряд важливих критеріїв розробки медіапродукту, такі як унікальність, художність, реалістичність, науковість, побудову сюжету на портретних нарисах, вірогідність, фактологічну точність, ефективну візуалізацію, конвергентність, суб'єктивність та глибоке розуміння досліджених подій. Усе це допомогло створити змістовний і впливовий продукт, здатний передати складні соціальні питання через конкретні людські історії.

Ми проаналізували документальний телепроект Дмитра Комарова «Рік», що продемонстрував жахливі реалії війни через унікальні кадри звільнених міст, акцентуючи увагу на долях українських бійців. Наш авторський проєкт «Тінь вогню» відрізняється від «Року» Дмитра Комарова тим, що сконцентрований на спогадах цивільних громадян, очевидців окупації та волонтерів.

Для створення документальної телепередачі були використані виражальні засоби для ефективного впливу на телеаудиторію, такі як різнохарактерний

закадровий голос, архівний відеоряд, стилізовані відеовізитівки, інтершуми, холодну колірну палітру кадрів, музику війни, звуковий лейтмотив та авторські технічні прийоми ритмічного монтажу. Усе це дозволило підвищити напругу і викликати емоційний відгук у глядачів, що зробило контент більш впливовим та значущим.

Метою нашої авторської телепередачі є ефективно повпливати на емоційно психологічний стан телеглядачів та спонукати на роздуми усе суспільство, тих людей, які віч-на-віч не зіткнулися з війною.

Для досягнення зазначеної мети були виконані такі завдання: задокументовано наслідки дій російських загарбників на території Бучі, розроблено нову форму подачі документалістики шляхом створення авторської пісні на воєнну тематику, запроваджено авторські технічні прийоми монтажу.

Нами розроблено три частини авторської телепередачі «Тінь вогню»: перша частина – «Окупація Бучі»; друга частина – «Унікальні аспекти документування війни від фотокореспондента Станіслава Козлюка»; третя частина – «Відродження міста».

Завданням першої частини було показати контрастність кадрів: часи до та після окупації. Ця частина поєднує у собі декілька ключових фрагментів: фіксує факти звірячого насильства російських окупантів над мирними жителями Бучі, висвітлює спогади людей, що тривалий час перебували в окупації.

У другій частині основна увага зосереджена на відображенні війни у роботах відомого журналіста Станіслава Козлюка. Під час інтерв'ю з фотокореспондентом ми дослідили, як власні враження і досвід впливають на створення телеконтенту. Було обрано саме його героєм цієї частини, оскільки саме Станіслав Козлюк першим зробив фотографії бучанської різанини після звільнення міста і отримав Пулітцерівську премію за міжнародні репортажі про війну в Україні.

У третій частині висвітлюється сучасна ситуація у місті, а саме активне відновлення життя бучанської громади. У сюжеті акцентується увага на допомозі міжнародних волонтерських організацій у відбудові Бучі.

У ході опрацювання матеріалу для створення третьої частини під назвою «Відродження» нами було розроблено режисерський сценарій, який допоміг нам краще структурувати інформацію та візуально краще зобразити зміст.

Ми дослідили вплив технологічних інновацій на жанр документальних фільмів та кіно. Сучасні можливості монтажу і зйомки, включаючи використання дронів для панорамних зображень, дозволяють фільммейкерам створювати більш захоплюючий і візуально привабливий контент.

Демонстрація нелінійної драматургії та застосування методів сторітелінгу стимулюють інтерес аудиторії до соціальних питань і роблять документальні стрічки ефективним засобом комунікації. Документальні стрічки створюють унікальну можливість показати проблеми сьогодення через реальні історії, які вражають своєю переконливістю. Концентрація на людському аспекті дозволяє глядачам краще зрозуміти і співпереживати події, що відбуваються, що робить цей жанр особливо значущим.

Тож можемо зробити висновки, що мета нашого дослідження, яка полягала у розробці креативної концепції та створенні авторської телепередачі «Тінь вогню» з врахуванням емоційного впливу документального публіцистичного контенту на аудиторію для її розширення на базі суспільного телеканалу була досягнута. Поставлені завдання під час дослідження були виконані.

Результати цього дослідження можуть стати базою для створення рекомендацій журналістам, документалістам, продюсерам та іншим учасникам медіаіндустрії щодо врахування психологічних аспектів під час планування та виконання документальних телепроектів. Саме це сприятиме підвищенню ефективності та рейтингового потенціалу авторських програм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Букіна Н., Єфіменко О. Кінодокументалістика в контексті сучасних тенденцій інформаційного світу. *X Всесвітній конгрес «Авіація у ХХІ ст.» – «Безпека в авіації та космічні технології»*. Київ, 2022. С. 56–58.
2. Васьківська О. Сторітелінг як інструмент соціальної журналістики. *Modern International Relations: Current Problems of Theory and Practice. Collective Monograph*. Kyiv : National Aviation University, 2021. С. 280–285.
3. Гавран І., Ботвин М. Документальне кіно в сучасному екранному дискурсі. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*. 2020. Вип. 3. С. 11–19.
4. Головська І., Почепцова Д. Психологічні особливості впливу медіа на емоційну сферу та організаційну поведінку військовослужбовців. *Габітус*. 2021. Вип. 27. С. 59–62.
5. Десятник Г., Полешко С. Професія: Телевізійний ведучий: підручник. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2016. С. 173.
6. Жиденко А. Документалістика як важіль впливу журналістики на свідомість аудиторії. *Нотатки сучасної науки: Електронний мультидисциплінарний науковий часопис*. 2023. Вип. 10. С. 84.
7. Жиденко А. Документальний медіаконтент як дієвий інструмент журналістської діяльності. *Теорія і практика сучасної науки та освіти: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції*. Львів, 2023. С. 48–49.
8. Жиденко А. Сучасна розслідувальна журналістика як ефективний інструмент протидії російській агресії. *Russia-Ukraine War: Consequences for the World : materials of the 3rd International Scientific and Practical Internet Conference*. Дніпро, 2023. С. 57–58.

9. Коробко В. Телевізійна документалістика та її види. *Вісник Харківського університету імені В. Н. Каразіна. Сер. Соціальні комунікації*. 2017. Вип. 11. С. 30–35.
10. Літвінова Ю. Телебачення як соціокультурний феномен. *Соціологія*. 2006. Вип. 17. С. 39–45.
11. Мельникова-Курганова О., Іващук А., Букіна Н. Висвітлення бойових завдань української авіації в документальних фільмах. *Образ*. 2024. Вип. 1. С. 83–91.
12. Міщенко М. Документальний кінематограф України: між історичною реконструкцією та філософським осмисленням. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філософія. Філософські перипетії*. 2014. Вип. 50. С. 47–51.
13. Наумова Л. Документалістика: Телевізійний вимір. *МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія*. 2009. Вип. 6. С. 247–254.
14. Подедворний Т. Телевізійний документальний формат у контексті конвергентності. *Теле- та радіожурналістика*. 2018. Вип. 17. С. 57–63.
15. Різун В. Теорія масової комунікації : підручник. Київ : ВЦ «Просвіта», 2008. 260 с.
16. Ромах О. Продукування негативних емоційних станів засобами медіа (на прикладі інтернет-видань та теленовін). *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. 2016. Вип. 76. С. 63–66.
17. Червінчук А. Документальний наратив комуніканта як спосіб осмислення та репрезентації воєнної реальності (на прикладі збірки Є. Шишацького «Мандрівка до Потойбіччя. Маріуполь»). *Діалог: Медіастудії*. 2022. Вип. 28. С. 170–179.
18. Чорна К. Специфіка документальної драми в контексті інфотейнізації телевізійного простору // *Мистецтвознавчі записки* : збірник наукових праць. Київ, 2020. Вип. 38. С. 201–207.
19. Jens E., Julian H., Jane S. Media and emotion: An introduction. *European Journal of Media Studies*. 2019. Vol. 8. P. 91–104.

20. Kovach B., Rosenstiel T. *The Elements of Journalism*. New York: Crown, 2021. 432 с.

21. Mammadyarova A. The role of television in the formation of personality. *Academia*. 2020. Vol. 70. P. 72–76.

Електронні ресурси

22. Встановлення істини: культурний документальний спротив війні путіна. URL: <https://salo.li/eC0a83D> (дата звернення: 27.03.2024).

23. РІК – авторський документальний проєкт Дмитра Комарова | Частина перша. URL: <https://salo.li/53cd194> (дата звернення: 10.05.2024).

24. Aufderheide P., Woods M. The state of journalism on the documentary filmmaking scene. P. 3–23. URL: <https://salo.li/0a77711> (Last accessed: 27.03.2024).

25. Documentary production: Tell a deeper story. URL: <https://www.richterstudios.com/video-production/documentary-production/> (Last accessed: 15.04.2024).

26. Finneran P. *Documentary impact: Social change through storytelling*. 2014. URL: <https://salo.li/31f9cE6> (Last accessed: 16.04.2024).

27. How to make a documentary that impacts your audience. URL: <https://salo.li/A5a30F6> (Last accessed: 12.04.2024).

28. 3 key features of a documentary. URL: <https://www.desktop-documentaries.com/key-features-of-a-documentary.html> (Last accessed: 11.05.2024).

29. Moroles J. *The Power of Documentaries: Increasing value and building brand awareness*. Optimize Business & Life. 2023. URL: <https://salo.li/869a2ee> (Last accessed: 17.04.2024).

30. Overview of the role of television in our life. URL: <https://gradesfixer.com/free-essay-examples/the-role-of-television-in-our-life/> (Last accessed: 07.04.2024).

31. Selection criteria. URL: <https://www.mediasupport.org/documentary-film/selection-criteria/> (Last accessed: 12.05.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Заставка телепередачі «Тінь вогню»

Розроблено автором.

Додаток Б

Режисерський сценарій частини 3 «Відродження»

Номер кадру	Хронометраж	Назва кадру	Зміст кадру	Музичний супровід/ Музичні ефекти	Примітки/ закадровий голос
1	00:00- 01:28	<u>Заставка</u> <u>передачі</u>	Відео з ютуба за посиланням https://youtu.be/il6gqwy8mRA?si=Whsf_c7K9Es3ZtfD https://www.youtube.com/watch?v=2T3QCYdHU4 с	Лейтмотив телепередачі (авторська пісня)	ВЕДУЧА: Закадровий текст: Нині я живу в країні, де поля із золотими соняшниками перетворились на суцільні окопи і вирви, в країні, де по корі калини течуть червоні криваві сльози, Я живу в країні, яка попри страждання, біль і втрату не опускає свої коліна нижче палаючого обрію. (музична відбивка)

Продовження додатка Б

2	00:29- 01:57	<u>Буча як символ «весни»</u>	Відео з ютуба за посиланням https://youtu.be/kiFXgwf-rp9A?si=IkwfaknslgyvW_Pw_	Музика з відео	<p>ВЕДУЧА:</p> <p>Закадровий текст:</p> <p>Після звільнення Бучі від окупації неможливо не помітити зміни у житті її мешканців. 2022 рік нам завжди нагадуватиме про те, яким жорстоким може бути світ під час війни. Буча була у всіх на вустах через трагічність подій, але зараз місто нагадує своєрідну «весну», бо повстала з руїн, є символом стійкості та незламності, демонструє свою мужність, здатність протистояти будь-яким труднощам.</p>
---	-----------------	-------------------------------	---	----------------	--

Продовження додатка Б

3	01:58- 02:13	<u>Буча</u> отримала <u>відзнаку</u>	Відео з ютуба за посиланням https://youtu .be/9Qp77dv AZoE?si=B K7muoDkhc JztCWA	–	ВЕДУЧА: Закадровий текст: 25 березня 2022 року Указом Президента України Володимира Зеленського №164/2022 за незламність та безперервний опір окупантам присвоєно почесну відзнаку «Місто-герой України Буча».
---	-----------------	--	--	---	--

Продовження додатка Б

4	02:14- 02:43	<u>Буча активно відбудовується</u>	Особисто відзняті матеріали автора та режисера-постановника у Бучі	– ВЕДУЧА: Закадровий текст: Нині місто впевнено відроджується. Зокрема, на мікрорайоні склозаводу проводиться ремонт і утеплення житлових будинків. Сьогодні вони мають святковий вигляд. Підготовлені укриття на випадок повітряної тривоги. Відкрито «пункти незламності», де можна зігрітись в холодну пору року у скрутний час. Працюють школа, дитячий садок, медична амбулаторія, аптека, поштове відділення, відкриваються кафе, нові магазини, майданчики.
---	-----------------	------------------------------------	--	--

Продовження додатка Б

5	02:44- 03:34	<u>Зруйновані</u> <u>та</u> <u>пошкоджені</u> <u>будинки на</u> <u>вулиці</u> <u>Вокзальній</u>	Особисто відзняті матеріали автора та режисера- постановника у Бучі + Відео з ютуба за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=Yle8CyOGFso	Музика з відео	ВЕДУЧА: Закадровий текст: До скаліченого, але нескореного міста й досі приїздять офіційні делегації з різних країн світу, пропонують громаді свою допомогу. У Бучі під час окупації були пошкоджені понад дві з половиною тисячі житлових споруд, найбільше - на вулиці Вокзальній. Взагалі під час окупації на Вокзальній чотирнадцять будинків були знищені цілком, сотня пошкоджені так, що потребували капітального або косметичного ремонту.
---	-----------------	--	---	-------------------	---

Продовження додатка Б

6	03:35- 03:55	<u>Відновлення</u> <u>вулиці</u> <u>Вокзальної</u>	Особисто відзняті матеріали автора та режисера- постановни ка у Бучі	–	<p>ВЕДУЧА:</p> <p><i>Закадровий текст:</i></p> <p>На Вокзальній одночасно здійснювалось відродження 112-ти найбільш пошкоджених об'єктів, понад десяток з них відбудовували з нуля. Перед цим відновили дорогу, тротуари та місцеву школу. Впродовж року тут будівельні роботи було завершено. Нині вулиця Вокзальна має нове сучасне обличчя. Бучанці повернулись до своїх капітально відремонтованих рідних осель, у нові будинки.</p>
---	-----------------	--	--	---	--

Продовження додатка Б

7	03:56- 04:08	<u>Київ School of Economics</u>	Відео з ютуба за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=AwBnHVVoX9A	Музика з відео	ВЕДУЧА: Закадровий текст: Бойові дії у Бучі призвели до суттєвих руйнувань інфраструктури, які експерти Київ School of Economics оцінюють у понад 5 млрд. грн або 191 млн. доларів.
8	04:09- 04:30	<u>Модульне містечко в Бучі від уряду Польщі</u>	Особисто відзняті матеріали автора та режисера-постановника у Бучі	–	ВЕДУЧА: Закадровий текст: У червні 2022 року у Бучі було відкрито перше модульне містечко для людей, які через російську військову агресію втратили оселю і заселили 700 громадян, чиє житло зруйновано у Бучі. Встановити модульне містечко в Бучі допоміг уряд Польщі.

Продовження додатка Б

9	04:31- 05:06	<u>Міський муніципальний пасажирський транспорт та пасажирські міські автобуси фірми MAN</u>	Відео з ютуба за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=j2nwuSbhXH8 Відео з ютуба за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=TEEnKV1-0aQ	Музика з відео	ВЕДУЧА: Закадровий текст: До 2022 року у Бучі не було свого міського муніципального пасажирського транспорту. Бучанці користувались приміськими маршрутами, де не варто було очікувати високої якості перевезення. У червні цього ж року муніципалітети німецьких міст Дрезден та Бергш Гладбах подарували Бучі пасажирські міські автобуси фірми MAN. І в той же час Бучанський район на Київщині отримав 5 автобусів від Естонії.
---	-----------------	--	--	----------------	---

Продовження додатка Б

10	05:07- 05:43	Створення комунального підприємства «Бучатранссерв іс».	Офіційний сайт Бучанської міської ради https://bucharada.gov.ua/ content/kp- buchatransse rvis Відео з ютуба за посиланням https://www. youtube.com /watch?v=Q LfzV5y7JdQ	– ВЕДУЧА: Закадровий текст: У Бучанській громаді створили комунальне підприємство, яке здійснює пасажирські перевезення у Бучі та сусідніх населених пунктах. Ліцензію на пасажирські перевезення тепер має комунальне підприємство «Бучатранссервіс». Бучанська міська рада оприлюднила розклад руху автобусів у своєму Telegram-каналі. Розроблено чотири маршрути між населеними пунктами: містом Буча, селищем Ворзель, селами Блиставиця, Синяк, Бабинці, Здвижівка, Раківка, Гаврилівка.
----	-----------------	---	--	---

Продовження додатка Б

11	05:44- 06:36	<u>Інформація</u> <u>про</u> <u>фабрику-</u> <u>кухню</u> <u>«Готуїмо»</u>	Особисто відзняті матеріали автора та режисера- постановни ка у Бучі Відео з ютуба за посиланням https://www. youtube.com /watch?v=db 7n1Mn_aI	—	ВЕДУЧА: Закадровий текст: У Склозаводському мікрорайоні Бучі стала до ладу діючих нова фабрика-кухня «Готуїмо» (School – food) на 250 робочих місць. Щодоби тут готують до 10 тисяч смачних обідів. Основними споживачами якісного харчування є школи та заклади дошкільної освіти Бучі й трьох громад: Бучанської, Немішаївської, Бородянської. Меценат — американський підприємець Говард Баффет. Це пілотний проєкт першої в Україні фабрики-кухні «Готуїмо».
----	-----------------	--	---	---	---

Продовження додатка Б

12	06:37- 07:36	<p><u>Нову модульну станцію для очищення води встановлюють на житловому масиві Лісова Буча.</u></p>	<p>Особисто відзняті матеріали автора та режисера-постановника у Бучі</p> <p>Відео з ютуба за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=tXdWwcdPpL8</p>	Музика з відео	<p>ВЕДУЧА:</p> <p>Закадровий текст:</p> <p>Раніше у бучанців чимало нарікань було на якість питної води, яку подавали жителям міста у квартири з горезвісного «бучанського горизонту», з-під природного торфовища, що мала болотяний присмак. Нову модульну станцію для очищення води встановлюють на житловому масиві Лісова Буча. Модульні станції дозволяють забезпечити чистою питною водою регіони, де зруйновані водоканали та водопровідні мережі.</p>
----	-----------------	---	--	----------------	---

Продовження додатка Б

13	07:37- 08:15	<u>Волонтерство</u> <u>від українців</u>	<p>Фото за посиланням https://www.facebook.com/share/p/erdiv6UHEwyJmRXW/?mibextid=K35XfP</p> <p>Матеріали за посилання: https://www.facebook.com/share/p/twviVMJE8dg389W6/?mibextid=K35XfP</p> <p>https://www.facebook.com/share/p/AYYqF47Kx3ovJiyR/?mibextid=K35XfP</p>	–	<p>ВЕДУЧА:</p> <p><i>Закадровий текст:</i></p> <p>Війна в Україні й досі триває. Тому свідомі громадяни своїм волонтерством намагаються наблизити час Перемоги.</p> <p>Наразі кожен допомагає як може: хтось плете маскувальні сітки для техніки на передову, хтось забезпечує наших військових необхідною технікою та медикаментами. Інші організують безліч фінансових зборів для ЗСУ.</p>
----	-----------------	---	---	---	---

Продовження додатка Б

14	08:16- 08:56	<u>Волонтерство</u> <u>від іноземців</u>	Посилання на фотоматеріали: https://thebuchacity.com/u-buchi-planuyut-zavershyty-budivnytstvo-dytsadka-razom-z-korejskymy-partneramy/	– ВЕДУЧА: Закадровий текст: Європейські інвестори у співпраці з корейськими партнерами планують завершити в Бучі будівництво дитячого садка. Новий дошкільний заклад на вулиці Лесі Українки залишився недобудованим у 2022 році через повномасштабне вторгнення, що спричинило затримку в реалізації цього проєкту. Під час окупації заклад був пошкоджений, зокрема, посічений дах, вибиті вікна та побитий фасад. Окрім того, необхідно завершити внутрішні роботи.
----	-----------------	---	---	--

Продовження додатка Б

15	08:57- 09:33	<u>Пенсильванський</u> <u>університет</u> <u>та Бучанський</u> <u>національний</u> <u>парк</u>	Відео з ютуба за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=LUXXXZxJ18XA Особисто відзняті матеріали автора та режисера- постановника у Бучі	– ВЕДУЧА: Закадровий текст: Американські студенти Пенсильванського університету у рамках програми Держдепартаменту США Diplomacy Lab розробили план повоєнної відбудови міста Буча із новими локаціями. «Green Network Bucha – це мережа велосипедних і пішохідних доріжок, яка поєднує між собою культурні та природні міські активи Бучі. В основні плану лежать ідеї, спрямовані на те, аби мешканці мали можливість гуртуватися довкола місць пам'яті.
----	-----------------	--	--	--

Продовження додатка Б

16	09:34- 09:56	<u>Підписання угоди про будівництво лікарняного комплексу у Бучанській громаді</u>	Відео з ютуба за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=_96GLNO9mCc Сайт Ukraine Focus за посиланням https://ukraine-focus.org/	Музика з відео	ВЕДУЧА: Закадровий текст: У березні 2024 року мер міста Буча Анатолій Федорук перебував у Вашингтоні - столиці США - з робочою поїздкою на запрошення американського друга України Брока Бірмана, який наразі очолює благодійну організацію Ukraine Focus. Підписав угоду про будівництво лікарняного комплексу у Бучанській громаді.
----	-----------------	--	---	----------------	---

Продовження додатка Б

17	09:57- 10:17	<u>Інсталяція-</u> <u>меморіал</u> <u>жертвам</u> <u>російських</u> <u>злочинів</u>	Особисто відзняті матеріали автора та режисера- постановника у Бучі	– ВЕДУЧА: <i>Закадровий текст:</i> Рідні і близькі, а також іноземні гості біля інсталяції- меморіалу вшановують пам'ять півтисячі невинно вбитих бучанців. Очільник українського міста Анатолій Федорук домовився з керівництвом американської кампанії National September 11 Memorial & Museum про співпрацю у створенні меморіалу у Бучі.
----	-----------------	---	---	--

Продовження додатка Б

18	10:18- 10:49	<u>Сквер</u> <u>пам'яті</u> <u>«03.22» у</u> <u>Бучі</u>	Особисто відзняті матеріали автора та режисера- постановни ка у Бучі Відео з ютуба за посиланням https://www. youtube.com /shorts/YEjo NmV0AgY	–	ВЕДУЧА: Закадровий текст: У квітні 2024 року у новоствореному Сквері пам'яті «03.22» у Бучі висадили іменні дерева у пам'ять про цивільних жертв російської окупації, убитих у березні 2022 року. Лише на вулиці Яблунській окупанти вбили і закатували 78 українців. Символічно, що сквер розбили на перехресті вулиць Яблунської та Назарія Яремчука.
----	-----------------	---	---	---	---

Продовження додатка Б

19	10:50- 11:59	<u>Священники</u> <u>проводять</u> <u>обряд</u> <u>вінчання</u> <u>молодих пар</u>	Особисто відзняті матеріали автора та режисера- постановника у Бучі Відео з ютуба за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=bUiOEsXM_fU	Звук з відео	ВЕДУЧА: <i>Закадровий текст:</i> Війна показала, наскільки людям потрібно люди. Та все ж. Життя бере своє. Українські священники все частіше проводять обряд вінчання молодих пар з територіальної оборони та військових ЗСУ. Благословляють їх боронити рідну землю від зазіхань чужинців, гарантувати мирне життя своїм дітям та розбудовувати нову вільну, квітучу Україну.
----	-----------------	--	--	-----------------	--

Продовження додатка Б

20	12:00- 13:09	<u>Кінець</u> <u>передачі</u>	Особисто відзняті матеріали автора та режисера- постановника у Бучі Відео з ютуба за посиланням https://youtu.be/YRPRJxGiwgY?si=10k2QvIhy5fTrqWG Заставка телепередачі	- Лейт мотив	ВЕДУЧА: Закадровий текст: Дивна річ – громадяни України воюють за мир в Європі і Білорусі в тому числі. Безперечно, це священна війна для них. Поклик крові українця в будь-якій частині земної кулі кличе на рідну землю. В Бучі зупинено навалу рашистів, бучанці витримали їх тортури, а нині місто впевнено відроджується! Серця наші краються від пережитого болю. Але ми з великою надією повертаємось додому у рідну Бучу. Все буде Україна!
----	-----------------	----------------------------------	---	--	---

Розроблено автором.

